

ESSEISTIN KUOLEMA

eli

ÄLÄ KUVITTELE

SOFI ANNAN DESSOUS

En tiedä kumpi loi kumman: Lermontov pahan hengen vai paha henki
Lermontovin.

— SUURRUHTINAS MIHAIL, HOVISENSORI, TSAARI NIKOLAI I:N VELI

Mä en ikinä avannu niitä linkkejä joita sä mulle lähetit.

— E-KOODI

OMISTETTU AAPELLE JA MARCO MÄKISELLE

Kannen kuva: John Keats Protestanttien hautausmaalla Roomassa
Copyright © 2023 Sofi Annan Dessous & Hond í Hond

Kaikki pidätetään.

SAATTEEKSI

Lukijoilta saadun palautteen perusteella . . . selkeys *über alles*, eikö vain?
Olen laatinut listan tekstissä esiintyvistä naishenkilöistä.
Hetkinen, puuttuuko joku?

1. Hän, joka meni katsomaan *Uhrilampaita* yo-lakki päässä (yksi maininta – ja hän meni leffaankin yksin);
2. Lissabonin matkakumppani (muutama maininta);
3. L-koodi (8 mainintaa);
4. Haava (13);
5. E-koodi/ Elina (22 mainintaa).

Päähenkilön elämän aikajanelle naiset sijoittuvat seuraavasti: Lissabon, YO, Haava, E-koodi, L-koodi ja Elina.

John Keats kysyi, missä ovat kevään laulut.

Vastaus saatiin 203 vuotta myöhemmin.

Hyviä asioita tapahtuu, kun jaksaa odottaa.

”Oot sä K:n sisko?”

”Kaksoissisko. Me ollaan kaksosia.”

”Ai? Te ootte kyllä tosi nättejä molemmat.”

”Oot sä iskeny silmäs mun veljeen, vai?”

Kalatiira pulahti Mätäjokeen.

Helsingissä 3.10.2023

MP

MONI PYÖRII TUOLLA ihan tillin tallin silkasta ikävystymisestä, sanoo Hunter S. Thompson teoksessa *Pelkoa ja inhoa kampanjakiertueella* -72. Kyllä sanoo. Kirjan viimeistelyvaiheessa Thompson poltti itsensä niin loppuun, ettei pystynyt muodostamaan lauseita paperille. Hän alkoi

sanella isoja könttejä kirjaa suoraan mikrofoniin – kiersin huonetta viiden metrin johdon varassa ja puhuin mitä ikinä päähän pälkähti. Kun kasetti tuli täyteen, toimittaja repäisi sen koneesta ja pudotti reppuun . . . ja suunnilleen 12 tunnin välein tuli lähetti hakemaan kasettirepun ja vei sen keskustan toimistoon, missä tuntemattomat henkilöt purkivat nauhat käsikirjoitusmuotoon ja lähettivät suoraan painotaloon Renoon.

Silläkin lailla voi klassikoita laatia. Klassikko Thompsonin teos epäilemättä on, vaikkei sitä suomeksi ole käännetty, tietenkään Mikä on ansio, ei taakka. Oman esseensä aihe olisi luetella kaikki kirjat, jotka on pakko lukea alkukielellä.

Meillä kirjallisuus ja tiedonvälitys ovat vakavia asioita, joiden kanssa ei sovi pelleillä.

Rolling Stone -lehden historiaan perehtynyt Joe Hagan sanoo, että julkaisun asema rocksukupolven äänenä perustui juuri *Kampanjakiertueen* varaan.

Kahdesti kuukaudessa ilmestyvä musiikkilehti tarjosi lukijakunnalle Thompsonin tulikivenkatkuisen raportin vaalitaistelusta joka numerossa (paitsi kerran, kun esseisti meni piippuun, mutta se on toinen tarina) ennen kuin tekstit koottiin kirjaksi.

Päätoimittaja sijoitti tulevaisuuteen — omaan tulevaisuuteensa. Kirjoittajan tuhkat ammuttiin Aspenin taivaalle sen jälkeen, kun hän oli posauttanut itseään päähän Magnum neljänelosella.

JOS TURHAUTUMISEN saisi kanavoitua, Thompson vannoo, nousut olisivat tasoa, joka jättää kaikki huumeet kakkoseksi.

Hän tiesi mistä puhui. Kaverilla oli kokemusta politiikasta, siitäkin piikistä. Minä kiitän ja kumarran, niaan ja vilkutan. Jätän päihteen ja yhteiset asiat — niiden hoidon? Jätän *hoidot* suosiolla heille, joiden psyyke on ruostumatonta terästä. Jotka osaavat lopettaa.

Kansilehdeltä löytyy kuva, joka elävöittää tätä osastoa. Olen tavannut heidät, hänet, eikä käteen jäänyt kuin putkilo pippurisumutetta. Herra Tarkan tuomion alta löytyy myös mietelause, jonka viaton uinuja lahjoitti minulle valveilla ollessaan.

Lisäksi hän ilmoitti, kirjakielellä: *En halua sinua. Ymmärrä.*

Viittasin kintaalla. Olen saanut koodin purettua vasta viime aikoina. Viisi kuukautta on kulunut viestien saapumisesta: olen hidas, toivottoman hidas.

Pitäisi kai alkaa sanella.

TÄMÄ EI OLE kirjoitus, vaan ohjelmanjulistus. 12 elämänohjetta tiivistetynä yhteen: *Yritä välttää bentsoja. Etenkin niitä, jotka liikkuvat kahdella jalalla.* Mutta mikään ei ole mustavalkoista, Ukrainan sotaa lukuun ottamatta. Seuraavassa hyvä muisto samalta reissulta kuin kuva:

Istun sohvalla. Vasemmalla pötköttää rottweiler ketarat ojossa, niskassa kissa. Oikealla istuu rouva, ei minun.

TV:ssä pyörii *Amerikan Psyko*.

Tämähän on perheidylli, minä innostun.
"Niin", rouva sanoo, "kaikki nartut ympärillä."
"Miksi me pidetään toisiamme kädestä", hän kysyy kohta.
En tiedä. Eikö läheisyys ole hyvästä?
Hän tunkee sormen korvaani.
Punnitsen sanoja. Yritän kertoa, miltä rouvan irtiotto tuntui —
"Aika" jännältä?
Kädestä pitäminen päättyy kuin seinään.

EDELLÄ ESITETTY toimikoon varoituksena. Olen Ofelia — Ofelia-parka, niin kuin Jim Morrison sanoo. Valkea lilja, Eurooppa, ajelehtii virrassa. Aika seisoo kuin Saima Harmajan majakka. Hätärumpu raikaa vetten yli: *Unohda! Unohda! Sytytä tupakka!* En pysty. En tahdo enkä osaa.

Missä on Mihail Lermontov, kun häntä kaivataan? Missä on John Keats?

Hän nukkuu protestanttien hautausmaalla Roomassa.

Nukkuisipa hullu prinssikin — ja nukkuuhan hän, viattoman unta, jossa näkee minut. En ole olemassa kuin tässä houreessa. Kun prinssi herää, luukku aukeaa jalkojeni alla.

JA LUUKKU AUKEAA. Mistä tuokin on jäänyt mieleen? En muista. Pääni on niin täynnä kaikkea paskaa, sanoi hän, joka meni katsomaan *Uhrilampaita* ylioppilaslakki päässä.

Psykoosiosaston hoitsu oli samaa mieltä — merkki, joka olisi pitänyt ottaa todesta.

Kun maailmalla puhutaan suhteesta, joka pyyhkii tuoreen sydänsurun pois, käytetään sanaa ripari. *Rebound*: maalivahti torjuu

eteensä, ja uusi yritys on mahdollinen — edellyttäen, että hyökkääjä on oikein sijoittunut ja kutakuinkin tolkuissaan.

Suomessa on käytössä laastari. Puhumme laastarisuhteesta. Nartturouva toimi ensiapuna. Tarvittiin pitävämpi haava-tyyny, rouvaakin etäisempi pilvilinna — joka romahti, koska kirjoitettu oli — ennen kuin toipuminen saattoi päästä alkuun.

Luokitellaan laastarit:

1. Armoton sisar ykkönen on *E-koodi*,
2. kakkonen *L-koodi*.

Paha ja hyvä haltija, *respectively*. Se on, samassa järjestyksessä.

Hyvän haltijan silmät ovat siniset. Ne vaihtavat sävyä sään tai mielentilan mukaan. Sää ja mielentila saattavat olla yhteydessä toisiinsa, en tiedä. En tunne häntä; olen turhautunut, stressipiikki puskee kattoa. Toisinaan kavahdan psykoottista vivahdetta sinisilmissä. Saippuavaahto tunkee lattiakaivosta. Odotan veritekoja, joiden reseptit on poimittu Patrick Bate-manin keittokirjasta (hänestä lisää hetken kuluttua).

Pohjavirtauksista huolimatta neitiä on ilo katsella. Pitkät, vaaleat hiukset liehuvat valtoimenaan. Joskus ne on kesytetty pääläelle geishatyylisiin. Ja se varsi — paras vaieta varresta. Se on useimmiten verhottu mustiin. Musta on hyvä väri, hän sanoo.

E-koodi pukeutuu niin ikään mustiin. Hiukset ovat mustat, silmät kastanjanruskeat. Iho on kirjailtu tatuoinnein. Hänellä on tulinen luonne, merimiehen kielenkäyttö ja haudankaivajan huumorintaju.

Hän keitti pussillisen nuudelia ja jakoi sen kanssani. Pakastin oli täynnä pitsoja. Niissä oli lihaa — olen kasvissyöjä. Kannustin rouvaa paistamaan itselleen pitsan, turhaan.

Hän toimii hoitajana psykoosiosastolla, ei missään päiväkodissa niin kuin L-koodi ja minä.

MITÄ KÄYTTÖÄ on haltijalla, jonka elämä on Instagramissa? Kuka kaipaakaan prinsessaa? Sen osaston asiakkaista ei, anteeksi vain, ole mihinkään. Merimies, kaatokännissä heti aamusta, on sata kertaa suurempi sankari kuin yksikään *milleniaali*. Ei, älkää minua uskonto: tsekatkaa Bret Easton Ellisin esseekokoelma.

Saatiin sekin ulostettua. IDF tiedottaa. Kanssakäymiseni prinsessan ja pahan hengen kanssa olivat täysin platonisia. En saa ikinä anteeksi, jos annan ymmärtää muuta. En saa muutenkaan. Mutta jumalaapelkääviä ja hurskaita me olimme . . . ellei sitten sormea korvassa ja polvien koskettelua baarissa lasketa suhteen täyttymykseksi. Minä en kosketellut ketään. No joo, otin E-koodia kädestä. Halasin L-koodia, kun lähdin kotiin. Mutta en lääppinyt ketään. Eivät lääppineet hekään. Ja sekös nyt . . . turhauttaa.

Ongelma on peilissä, ei todellisuudessa. Sieltä löytyvät myös onnen avaimet. Olen komentanut naisia edustavat neulatyynyt ottamaan *mano a manon* toisiaan vastaan. Matsi käydään pääni sisällä, missä tapahtuu kaikki, Fiona Applen mukaan. Ja silti esitys puhdistaa yleisön tunteet, vaikuttaa jalostavasti. Saatan kävellä haltijan ohi leuka pystyssä: minulla on toinenkin haltija pääni sisällä.

Näin kävi viikko ennen juhannusta. Barbaarit riehuivat valtaväylällä, kun vastarinta nosti päätään. Oli aikakin – partisaani oli kerännyt voimia neljä kuukautta. Ei kuulunut, ei näkynyt. Luulin hänen jo vaihtaneen kaupunginosaa. Nyt sissi tuli hakemaan valtikkaa kuin Trump Towerin asukas, joka ilmoittautuu kisaan mukaan. Suomalainen

versio tapahtui kauppakeskuksessa. Olin matkalla ylös, E-koodi koiranmuonasäkki sylissä alas. Hän katsoi silmiin ja hymyili.

Sanoimme moit. En kääntynyt katsomaan taakseni.

Kävelin eteenpäin ja hajosin.

ITÄ-HELSINGISSÄ ON ravintola, joka ei ole mainostanut kattoterassiaan. Ei ole ollut tarvis, kaikki tietävät paikan. Osa terassia on katettu. Nurkassa voi polttaa säällä kuin säällä; ulompana voi ilmojen suosieissa ottaa aurinkoa.

Kuulin vastikään, että kapakan omistaja on vaihtunut. Se selittää, miksi taktiikka muuttui. Baari mainostaa nyt kaikkea: terassia, lounasta, perjantain ja lauantain karaokea, luultavasti myös laajakangastaan. Siltä voi seurata seitsemän uutisia!

Uusi omistaja on yrmeä keski-ikäinen mies. Hän on aina tiskin takana. Salissa kiertää laseja keräämässä ja pöytiä pyyhkimässä sekalainen joukko aasialaisia — omistajan vaimo perheineen, oletan. He ovat korvanneet asiakkaille tutut työntekijät, puoliksi ystävät, toisinaan terapeutit, jotka puhuttelivat kaikkia nimeltä.

Uuden ja vanhan henkilökunnan ero on — vain hieman kärjistäen — sama kuin Venäjän ja Ukrainan asevoimien välillä. Vika ei ole välttämättä rivisotilaassa, ravintolassa, vaan sen johdossa. Baarin suurin pääoma, sen henki on hukattu ja sen myötä asiakaskunta.

Tämä on pahempaa kuin jos Kosmos sulkisi ovensa. Paljon pahempaa, sillä kattoterassilla on historiallista merkitystä, oikeasti.

Matti Nykänen heitti sisällä viimeisen keikkansa. Seinällä on muistolaatta ja illan mainos kehyksissä. Mäkimies ja esiintyvä taiteilija

elivät myös asiakkaiden puheissa . . . joskin ennen asiakaskatoa pöytien ääressä oli alettu puhua yhä enemmän Phil Collinsista.

Se oli minun syytäni.

Istuimme E-koodin kanssa terassin porstuassa Nykäsen alttarin edessä. Aina kun ovi kävi, kantoi ulkoa kailotus:

”Phil Collins! Kälä, kälä – Phil Collins, kälä!”

”Kato nyt, mitä sä oot saanu aikaan”, rouva nuhteli.

Olin kertonut kailottajalle (ja rouvalle) mikä minut sai alun perin kiinnostumaan *Amerikan Psykosta*. Kaveri uhkasi vetää turpaan, jos vielä kerran sanoisin Phil Collins. Nyt hän itse hoki nimeä eikä osannut lopettaa.

Kerroin E-koodille, että ilman häntä seisoisin terassin lasipöydällä huutamassa ylimpänä äänenä. Nyt en kokenut siihen tarvetta. Rouva vaikutti minuun paremmin kuin oksapami. Kerroin sen hänelle.

Ulkona oli ollut pakko ottaa silmälasit pois. Näin niin ihmeellisiä asioita, kun katsoin rouvaa silmiin.

”Mitä ihmeellisiä asioita”, hän naurahti.

Kullanväriset saarekkeet syntyivät ja kuolivat ruskealla pohjalla, rouvan iiriksissä. Halusin todistaa ilmiötä häiriöttä. Lasien kehykset pirstoivat näkökentän. Mutta ei sellaista voinut sanoa ensimmäisenä iltana.

Saatoin rouvan kotiovelle. Tilasin taksin: oli sunnuntai, aamulla töitä. Tolpalle saapui hopeanharmaa pakettiauto.

”Mä en oo ikinä tullu ostarilta taksilla”, rouva protestoi. ”Mä oisin ihan hyvin voinu kävellä.”

Et olisi, sanoin. Se on *haram*.

Rouva ei ymmärtänyt, mitä tarkoitin; kuski ymmärsi.

”Älä nyt kuvittele mitään”, rouva varoitti.

”Minäkö? En ikinä! Mun erityisosaamista – mun elämäntarina kuuluu, etten mä ikinä kuvittele.”

KANNUSTETTIIN KIRJOITTAMAAN essee. En kerro, kuka kannusti: isä tai kustantaja, aivan sama. Asian pihvi on, etten tiedä *mikä essee on*. Mielipidekirjoitus, sanoo Jarkko Tontti. Mielipiteiden mielialat – Saarikoski. No, markkinoiden ehdoilla mennään. Oma juttuni, faktaa ja fiktiota sekoittava hybriditragedia, on kuulemma mahdoton myynti-artikkeli. Esseet taas, ne viedään käsistä.

Olen yrittänyt opiskella asiaa. En tullut hullua hurskaammaksi. Mikä oli todistettava: essee on kirjoitus, jossa sanotaan mitä sylki suuhun tuo. Pohdintoja perunakellarista – Aleksis Kiven/ Eino Leinon sisäistä monologia, kun Hannu Mäkelä on astunut heidän saappaansa.

Tärkeintä, ettei tekstissä tapahdu mitään: muuten ajaudutaan novellin taikapiiriin.

”Sitten on kysymys kertojasta: kuka puhuu? Esseessä”, Antti opastaa, ”siihen vastataan kirjoittajan nimellä.”

Nimeni on Sofi Annan Dessous. Olen kristittyjen puolella. Bosnian ja Kosovon sodissa olin ainakin. Sen jälkeen olen kääntynyt kannoillani 180 astetta.

Kääntäminen ei kuitenkaan takautuvasti koske kyseisiä *konflikteja*.

Ei, kuulkaa. Sivupersoonani Suvi se oli, joka tunki kauhansa Bosnian ja Kroatian . . . korjaan, Kosovon soppaan. Hän tekee mitä lystää ja rientää tiukan paikan tullen Isä-Chomskyn helmojen suojaan¹. Saades-

¹ Saanko kertoa vitsin? Noam Chomsky, Woody Allen ja Jeffrey Epstein menivät baariin. Ei naurata, ymmärrän. Tarina on tosi, eikä lapsiin sekaantumisesta pidä

saan kenkää Suomen Amnestyn johtoryhmästä Suvi vain kikatti. Hän näki itsensä Vaahteramäen Eemelinä, veijariromaanin sankarina. Ne tekevät sen aina – eivät ole kuulleet uutista, lukeneet Pulkkinen kolmatta. Sen alaotsikko voisi olla ”Hämeen Psyko”, jos tekijän kanttia käyttää mittatikkuna.

Miksi helvetissä *Romaanien henkilön kuolema* ei ole tunnetumpi, yhtä kuuluisa kuin *Amerikan Psyko*? Yksi syy on, että Pulkkinen teos ilmestyi ennen aikojaan. Amerikan serkku tuli julki kuusi vuotta myöhemmin ja antoi seksin ja väkivallan ystäville tuutin täydeltä. *Kuolema* jättää veren ja suolenpätkien suosijat (E-koodi) nuolemaan näppejä – loppukohtausta lukuun ottamatta. Sitä en suosittelen heikkohermoisille.

Tärkein syy, miksi Suvin valtakunnassa ei Matti Pulkkinen muistella, on kirjailijan suorapuheisuus. Hän oli, herra paratkoon, Israelin puolella! Suomessa se riittää. Tämä on se perisynti, jonka tuomitukseen hovisensori Pekka Tarkka lyttää muistelmissaan Pulkkinen viimeisen teoksen *Ehdotus rakkausromaaniksi* (1992). Syytä ei voi tietenkään sanoa ääneen: Pekan pitää myydä lukijalle muita, *taiteellisia* perusteita.

Tarkka, joka on puskenut julkisuuteen lukemattomia niteitä Pentti Saarikosken päiväkirjoja, voivottaa Pulkkinen viimeisen romaanin tylsää päiväkirjamaisuutta. Mikä on outoa, sillä omakohtaisuus saa *Ehdotuksen* etene-mään huomattavasti *Kuolemaa* joutuisammin.

Matti Pulkkinen ei uskalla tässä maassa edes tehdä elämäkertaa. Ja samaan aikaan erästä ekofasistia ylistäviä niteitä on julkaistu melkein yhtä paljon kuin Saarikosken päiväkirjoja.

repimän huumoria. Sitä paitsi Allen on Chomskyn mukaan ”suuri taiteilija”. Hänen Suomen-konsulinsa nyökkää.

Viimeksi ihmisvihaaja on nostettu kansallisteatterin kaapin päälle lukuohjeella *Pentti Linkola – kaltaisemme?* Ajatusviiva erisnimen jälkeen ja kysymysmerkki lopussa luovat turvallisen tilan, tupakkapaikan, jonka suojissa henkilöpalvontaa voi jatkaa.

Jos joku häiritsee retriitin rauhaa esittämällä kiusallisia kysymyksiä, yhteisöllinen sormi sohii otsikkoa: Hei, helou! Suhteemme kohteeseen on utelias mutta kriittinen!

”Pentti ei ollut fasisti”, sanoo Rosa Liksom, ja asia on sillä selvä.

60-luku oli ohi. 60-luku ei olisi koskaan ohi.

Joe Hagan kirjoitti kutakuinkin noin *Rolling Stone* -historiikissaan. Sama pätee Suomeen. Vuosikymmen vain on eri.

EKSYIN KERRAN Tapiolan kulttuurikeskukseen. Oli vapaata töiden jälkeen, luppoaikaa ennen lääkärin vastaanottoa. Ajattelin vilkaista kirjaston puolelta, löytyisikö *Amerikan Psykon* paperiversiota kummallakaan kotimaisella, suomeksi tai englanniksi. (Ei, en äänestänyt persuja.) Turha vaiva, mutta lainastossa laulettiin karaokea, mikä ilahdutti minua kovin.

Ennen kirjastoa poikkesin kahvilaan. Oli nälkä ja kylmä. Haava soitti juuri, kun etsin lompakosta rauhoittavaa. Miten menee, hän kysyi. Kerroin käyneeni katkolla. Se oli kai psykologista sodankäyntiä, katko tai siitä kertominen, en tiedä. Haava ei ilahtunut tippaakaan. Hän kaipasi iloisempia uutisia. Tein työtä käskettyä, laitoin videokuvaa kirjastosta. Siihen hän vastasi vielä kohtuusuojeasti.

Seuraavana päivänä, kun jaoin pätkän *Amerikan Psykosta*, neiti ilmoitti ”kaikella ystävyydellä”, ettei halua kuulla minusta enää sanalakaan. Ei joka päivä ainakaan.

Korotan ääneni kirjastossa. Malttakaa, nuoret naiset! Kuulkaa kokemuksen ääntä! Hyviä asioita tapahtuu, kun jaksaa odottaa! Jonain päivänä karaoke-isännän koneelta löytyy Jason and the Scorchersia . . . ja sitten lainaan Jim Morrisonia: MÄ HALUAN LAULAA. (Laitoin aikanaan Haavalle viestiä, että E-koodi tietää minusta jotain, mitä hän ei tiedä: tykkään laulaa. Vittu, sä oot nössö mies, nössösukupolven edustaja vastasi.)

Nyt kaikki haluavat olla yksin. Tai E-koodi haluaa ainakin, tai ei halua olla minun kanssani ainakaan.

Sekin on sivuseikka. Oli hetken ainakin.

Päiväkodin katoksessa työkaveri kysyy: "Mitä tänään on ruokana?"

"Emmä tiedä."

"Onks teillä ruokalista tossa", hän jatkaa, tarkoittaen sisätiloja.

"No ei!"

"Eskareilla on", hän keksii. "Mä käyn kattomassa."

Neiti jättää lapset ja minut limboon odottamaan pihalle pääsyä, tulee takaisin ja sanoo:

"Härkispyttipannua. Nam."

Lounaalla rouva latoo annoksia lapsille. "Mä en ymmärrä tätä ruokaa", hän sanoo. Rouvan ei kuulukaan ymmärtää: hänellä on kulhollinen kotona tehtyä salaattia lounaaksi.

Toinen rouva syö niin ikään omia eväitä. Hänkään ei ymmärrä, ääneen.

SÖIN SIENIPIIRAKAN ja lääkitsin itseni viimaa vastaan. Palautin astiat tiskille, poistuin kahvilasta ja ihmettelin aulaan kokoontuvaa porukkaa. Se oli kypsässä keski-iässä, baaritutun ilmaisua lainatakseni.

Löysin vahtimestarin. "Ihan mielenkiinnosta", tiedustelin. "Mikä tilaisuus täällä on alkamassa?"

”Karpolla on asiaa”, poke vastasi.

Ajattelin ensin, että kyseessä olisi Hannu Karposta tehty elokuva. Mutta sen nimi on *Karpo*, eikä yleisö ollut leffaan tulossa. Sen näki asuista ja kuohuviinilaseista, joita päällysvaatteista kuoriutuneet kulttuurin ystävät pitivät sivistyneesti koholla. Eikä keskustelu katkennut hetkeksiäkään – he olivat jumalauta jonglöörejä. Tulleet katsomaan *teatteria*.

En usko, että aulaan kokoontuneesta joukosta ainutkaan oli aikanaan katsonut Karpon tv-ohjelmaa. Tai jos epähuomiossa oli, kanava oli vaihtunut välittömästi. Mutta aika teki ihmeitä. Aika ja teatteri-kollektiivi Kristitty kuolema, jonka tulkintaa Karpon maailmasta pyhättöön oli tultu todistamaan.

Takavuosien populistista oli tullut salonkikelpoinen – miten?

Tapiolan teatteriyleisö inhosi Amerikan sydänmaiden protestiliikettä, joka kanavoitui väärää kautta. Mutta Karpo oli toista maata, turvasi buumereiden selustan, Linkolan ollessa keihäänkärki.

Karpon koskemattomuuden sinetöi viimeistään Rosa Liksom, joka tuli vastaan ovella, kun olin lähdössä kerjäämään lisää mömmöjä. Hannu ei ollut populistisi, ymmärsin äkkiä. Hän oli kansan syvimpien tuntojen tulkki.

Missä on Cormac McCarthy, kun häntä kaivataan?

Tässä pitäisi olla kirjallisen jättiläisen vastaus tiedusteluun, voisiko hän tulla yliopistolle tekemään kirjailijakäynnin. Kaveri, joka tarinan kertoi, kielsi kuitenkin käyttämästä sitä. (Hän asuu McCarthy-maassa mutta on luihin ja ytimiinsä suomalainen.) Avoimista lähteistä löytyy onneksi Cormacin vastaus kysymykseen, lukeeko hän kaunokirjallisuutta.

”Se olisi jo aika outoa”, McCarthy sanoi.

"Sä oot niin outo", sanoi E-koodi minulle.

Hän sanoi myös, että olen kiva. Sen suhteen rouva pyörsi kantansa pian. Hän löi päätäni hissin seinään, eikä tämä ole metafora. Olin laittanut hänelle viestin, reilu kuukausi takaperin, jossa kerroin juoneeni pullollisen käsidesiä.

"Mä oon sanonu sulle", rouva vaahtosi, "etten mä kestä sun känniviestejä enää! Ja sitten sä kerrot juoneesi JOTAIN VITUN TÄRPÄTTIÄ?"

Pyyhitään pois. Unohdetaan edellinen, koko kultti, mccarthyismi lieveilmiöineen.

Parempi pyy pivossa: Dennis Lehane ja – hemohesseetä ajatellen – Bret Easton Ellis.

Amerikkalaisen romaanin pahimman pojan uuden julkaisun, The Shardsin (2023), keskeinen teema on tiedon panttaaminen ja sen seuraukset.

PALATAAN AIHEESEEN, yritelmääni. Kirottuani aikani toimeksiantoa ja Hesseen sanansaattajaa sekä tärvättyäni yhden ihmissuhteen uskoin viimein löytäneeni yritelmän arvoisen aiheen. Halusin osoittaa, miten samanlaisia *Amerikan Psykon* päähenkilö ja kertoja Patrick Bateman sekä *Rolling Stonen* perustaja Jann S. Wenner ovat.

Hippi ja juppi, kolikon kääntöpuolet, ovat parantumattomia pyrkyyreitä, joita kalvaa hillitön hedonismi. Ja heidän elämänfilosofiansa, jos siitä voi puhua, on yksi yhteen sen kanssa, jota eräs Capitol-kukkulan etävaltaaja toteuttaa kaikissa toimissaan.

Pinta, pinta, pinta, Bateman kiteyttää, *on ainoa, mistä kukaan voi löytää merkityksen*. Ja naiset komppaavat. *"Toivoisin tiettyä keveyttä"*, sanoi Haava. *"Ei puhuta töistä eikä ikävistä asioista"*, toivoi L-koodi.

Sen jälkeen emme olekaan puhuneet kuin ruuasta. Paitsi kerran, kun kerroin mitä retkellä oli tapahtunut:

"Me nähtiin kun tiira sukels neljä kertaa!"

"Mikä?"

"Tiira."

" — "

Pitkät pätkät Jann S. Wennerin muistelmateoksessa *Like a Rolling Stone* (2022) ovat arvostelijan mukaan kuin yksityislennon matkustajaluettelo tai gaalakonsertin biisilistaa lukisi. Vanhan miehen venytetty Instagram-tarina siis. Todemman kuvan kustantajan työstä ja elämästä antaa Joe Haganin teos *Sticky Fingers: The Life and Times of Jann Wenner and Rolling Stone Magazine* (2017).

Kohde valitsi itse Haganin elämäkertansa kirjuriksi. Hän teki virheen: Hagan osoitti taipumusta itsenäiseen ajatteluun, mikä oli kyseisessä tehtävässä äärimmäisen epäsuotavaa.

Kirjuri lyö kortit pöytään jo prologissa.

Raakamateriaalina toimi rockmusiikki, mutta varsinainen käyttövoima oli julkisuus. Ja pohjimmiltaan *Rolling Stone* oli Wennerin julkisuuden ja vallantavoittelun ilmaus.

Ja viisi sivua myöhemmin:

Presidentti Donald J. Trump, jonka valtaannousu rakentui julkkisaseman varaan, on samanikäinen kuin Wenner, mikä ei ehkä ole sattumaa. Wennerin vanhimmat ystävät näkivätkin Trumpin persoonallisuudessa, joskaan ei politiikassa, silmiinpistäviä samankaltaisuuksia *Rolling Stonen* perustajan kanssa — [molemmat ovat] syvästi narsistisia miehiä, jotka pitävät julkisuutta perimmäisenä

vahvistuksena olemassaololleen. Yhdessä vaiheessa myös Jann S. Wenner halusi presidentiksi.

Psykopaatin vaiheilla voi joskus olla viihdearvoa. Narsistin edesottamukset sitä vastoin saavat kuulijan vain kiemurtelemaan. Kun yksi narsku on tullut tutuksi, tunnet ne kaikki: massatuotantoa, tusinatavaraa. Heistä ei ole edes kunnon hirviöiksi.

Poliisi löysi Charles Mansonin kaapista vessan lavuaarin alta. Hän mahtui allaskaappiin. Se on ainut muistamisen arvoinen asia pikkunilkistä. Laitettakoon hautakiveen, mikäli pillipiiparilla sellainen on (mitä epäilen).

Donald Trump on *Amerikan Psykon* kertojalle pakkomielle. Pelkästään tämä seikka tekee Kroatian sodan syttymisvuonna ilmestyneestä romaanista tutustumisen arvoisen, jopa profeetallisen. Esimerkki: etsivä Kimball tulee Patrick Batemanin työpaikalle kyselemään tämän ystävästä, joka on kadonnut jäljettömiin.

Viimeinen havainto kaverista on ravintolassa antisankarimme seurueessa. Baarista Patrick vei kaverin luokseen jatkoille ja humautti häntä kirveellä. Uhrin viimeisiä sanoja — *Onko se sadetakki, joka sinulla on päällä?* — ei löydy kirjasta. Se on elokuvan hauskin kohta. Kirjassa taas on se plussa, että koko perusteellisesti kuvailtu veriteko, tapahtuiko sitä ylipäättään, tehdään kyseenalaiseksi.

Palataan Batemanin toimistoon, jossa etsivä Kimball yrittää nyhtää Patrickista tietoja:

En ajattele mitään. Toimistossa vallitsee hiljaisuus. Sen rikkoakseni osoitan kirjaa, joka lepää pöydällä San Pellegrino -pullon vieressä. Donald Trumpin *The Art of the Deal*.

”Oletko lukenut?” kysyn Kimballilta.

”En”, hän huokaa. Mutta kysyy kohteliaasti: ”Onko se hyvä?”

”Se on erittäin hyvä”, vastaan ja nyökkään.

Olen etsivän kanssa samaa maata. En ole lukenut Trumpin kirjaa ja *AP*:nkin kanssa on vähän niin ja näin. Olen kaahannut tasan kaksi Bret Easton Ellisin kirjaa kerralla maaliin: esikoisromaanin *Alta nollan* ja esseekokoelman *White*.

Jälkimmäinen on kirjailijan tilitys siitä, miten mahdotonta nössö-sukupolven (Ellisin termi) edustajan kanssa on elää. Kuuntelin teoksen läpi uudelleen, kun itsellenikin oli kertynyt kokemusta aiheesta.

Ikäerommekin — Haavalla ja minulla — oli sama kuin Ellisillä ja sulholla, 22 vuotta.

Ennen Haavaa olin ollut 13 vuotta yksin ja niistä kymmenen raittiina. Työkaveri kutsui minua kapusiinimunkiksi.

Luostari paloi ja munkki marssi Pietariin.

Satuimme kerran samaan metroon L-koodin kanssa. Seisoimme lastenvaunuille varatussa paikassa, molemmat mustissa. Neidin lippis oli ainoa kauneusvirhe mormonikuosissa.

Kun vaunu saapui asemalle, näin tai luulin näkeväni laiturilla Haavan. Kukkamekosta päätellen se olisi voinut olla hän. Aurinkolasit ja outo kampaussaiivat epäilemään asiaa. Ensivaikutelmaani puolsi, että laiturilla tepastelija ei noussut junaan. Hän nosti näytävästi leukaa ja alkoi tutkia puhelintaan.

Jos kyseessä oli Haava ja hän näki meidät, ymmärrän ratkaisun. Kranaatinheitin levisi laukaisijan käsiin. Nöyryytys jäi piippuun. L-koodi ei tiedä, miltä hän minut pelasti, eikä tule tietämäänkään.

Kaksi prinsessaa pahasta haltijasta! Kuka vaihtaa? On aika luopua ballerinoista kerta kaikkiaan. Haava meni menojaan jo syksyllä, eikä L-koodin lirkuttelu johda mihinkään. Hän on ikävystynyt, ei kiinnostunut, ja siinä on vissi ero. Hän muistaa, mitä olen joskus sanonut, mutta se ei merkitse mitään. Keskustelu L-koodin kanssa on öljyläikkä kuralätäkössä: pinnan alle ei pääse, ei niin millään.

E-koodin kanssa saattoi sentään ennen vanhaan puhua.

Nyt hän halveksii minua, koska olen "heikko".

Minä teille heikot näytän.

BRET EASTON Ellisin kolmas ei ole raiskausfantasia. ("Matti Pulkkisen kolmas romaani", kuuluu Suomen-serkun takakannen teksti kokonaisuudessaan.) Väkivalta palvelee *Amerikan Psykossa* samaa päämäärää kuin iltapäivälehtien lööpit, on myyntijippo. Raadot vetävät karpäsiä puoleensa.

Hauskinta *Amerikan Psykossa* on sen päähenkilön ja kertojan täydellimem *mauttomuus* kaikilla elämänaloilla. Surullista tai huvittavaa, miten haluatte, mutta minun sukupolveani ja -puolta moinen tunne-elämän surkastuminen ravistelee eniten, kun kyse on musiikista. Unohda kidutus, unohda murhat. Oletko kuullut, mitä kaveri sanoo Phil Collinsista?

"Phil Collinsin ensimmäinen soololevy on mestariteos. Phil Collinsin toinen soololevy on mestariteos." Näin baariprofeetta TK

summasi AP:n keskeisen viestin. Ja heitti bensaa liekkeihin: "Whitney Houston! Huey Lewis and the News . . ."

Mistä tuli mieleen. On ehdotettu, että menisin Harri Sirola - opistoon italiaa tai ranskaa lukemaan. Ehdottaja ei tiedä, että minulla on parempi koulu puhelimessa — HSO Max. Kuuntelen Bret Easton Ellisin tuotantoa bussissa ja metrossa ennen töiden alkua. Myöhästyn taas. Siitä huolimatta astun työmaalle, kunnalliseen päiväkotiin, säyseänä kuin Schrödingerin kissa.

Kuka ehdotti kansanopistoa? Jann S. Wennerin paikallinen kopio, jonka mukaan *olen pilannut maan ja kansakunnan*. Ja ikään kuin siinä ei olisi kylliksi, lisäksi *valitan ja ruikutan aina*.

Oikeasti vain jälkimmäinen lausunto annettiin minusta. Oman pesän likaamisesta, kansakunnan alasajosta syytti Wennerin pimeä puoli David Koresh apulaisšeriffiä, joka yritti taivutella Koreshin lahkoo tulitaukoon Teksasin Wacossa keväällä 1993. Liittovaltion agentit vuosivat kuiviin Daavidin oksan bunkkerin edessä. Ihmiset kaipasivat välitöntä sairaalahoitoa. Mutta suuren johtajan ajatukset olivat muualla. Koreshia painoi hänen arvovaltansa kokema kolaus. Luoti oli osunut häntä käteen; toinen oli lävistänyt vasemman kyljen. Hän oli, herra paratkoon, hengenvaarassa!

"Miksi teidän pitää aina isotella", hän tivasi. "Nyt meikäläisiä on kuollut ja teikäläisiä on kuollut. Se on teidän syytä!"

"Soittakaa presidentille", Koresh käski, "ja kertokaa, mitä olette tehneet."

Hän kehotti virkavaltaa perehtymään Lipposen viidennen kirjan lukuun 32. Minä olen Jeesus, Koresh sanoi, ja bunkkerin sisällä olijat epäilivät lausuntoa yhtä vähän kuin Charles Mansonin opetuslapset

epäilivät tämän läppää vuonna 1969. Koresh jauhoi myös amerikkalaisesta elämäntavasta, amerikkalaisista arvoista ja sitä rataa . . . omistusoikeudesta ja oikeudesta kantaa asetta ennen muuta, *über Alles*.

Ehkä pillipiiparista olisi tullut presidentti, ellei hän olisi polttanut itseään ja seurakuntaa elävältä 30 vuotta sitten. Hullumpaaakin on nähty, jos Lissabonin matkakumppania sopii lainata. Se on, hullumpaa kuin David Koresh Jenkkilän johdossa. Daavidin oksa -lahkon nykyinen ”pastori” ilmoittaa *New York Timesille*, että

Donald Trump on Jumalan muurinmurtaja, joka romuttaa Babylonian poliisivaltion.

Kun entinen presidentti lukee tai luetuttaa itselleen moisia lausuntoja, hänen on mahdoton hillitä itseään. Olemus on kuin William S. Burroughsin esittämällä kirkonmiehellä elokuvassa *Drugstore Cowboy*, kohtauksessa jossa vanhalle nistille tupataan sylin täydeltä pkv-lääkkeitä. Pääasiassa keskushermostoon vaikuttavia aineita — enkä tarkoita nyt kirjoja.

Trump tarttuu heti toimeen. Hän sopii kampanjakeikan Wacon lentokentälle piirityksen vuosipäivän tienoille. Tämä on fakta, tämä tapahtui. Tutkikaa itse, jos ette usko. Kun asiasta nousi kohu, entisen presidentin tiedottaja syötti medialle silmät ja korvat täyteen soopaa siitä, miten paikka oli valittu puhtaasti *logistisin* perustein.

Järjestely oli sitä sumeaa logistiikkaa.

TÖRMÄSIN *Amerikan Psykoon* ensimmäistä kertaa huhtikuussa 1991. Olimme silloisen tyttöystäväni kanssa Lissabonissa ja melkein pilasimme lomamme poikkeamalla elokuvateatteriin.

Siellä pyöri Oliver Stonen *The Doors*. Ensimmäisen elämäkerran Jim Morrisonista, *Doorsin* laulajasta, kirjoittanut Jerry Hopkins sanoi:

Tunteeni elokuvaa kohtaan ovat ristiriitaiset. Pääasiassa se, ettäokuva oli niin yksipuolinen. Jim oli humalainen hölmö, mutta se ei ollut koko totuus hänestä. Tunsin Morrisonin. Hän oli mies, joka ei suhtautunut itseensä turhan vakavasti. 40 prosenttia elokuvasta on silkkaa fiktiota.

Hopkins on luotettava todistaja tämän päivän mittapuulla. Jerry muutti yhteen transseksuaalisen prostituoidun kanssa ja kirjoitti, että rock-musiikkiin kohdistunut pakkomielle oli korvautunut hänen elämässään toisella: "Uskon transsukupuolisten olevan kiinnostavimpia ja rohkeimpia ihmisiä, joita olen ikinä tavannut ja yrittänyt ymmärtää." Revi siitä, Jimbo.

Lissabonissa yritin toipua järkytyksestä. Yritin tukahduttaa Oliver Stonen herättämät pelon ja inhon tunteet. "Me ollaan täällä kaks viikkoa", matkakumppani muistutti. "Älä anna tän pilata koko lomaa." Tein parhaani. Ostin jopa *Rolling Stonen*, 60-lukulaisten koraanin, tuoreen numeron. Morrison, Stonen maalitaulu, tuijotti uhmakkaasti lehden kannesta.

Ostos oli virhe, toinen sillä reissulla. Mikail "Garyn veli" Gilmore vertasi Jimboa Ronald Reaganiin ja George Bush vanhempaan². Jimparan kuolemasta oli kulunut vaivaiset 20 vuotta, ja hän oli vapaata riistaa jo nyt.

Samassa numerossa oli myös jotain lukemisen arvoista. Artikkelilöytyy netistä nimellä "Bret Easton Ellis: Psycho Analysis" ja sisältää kirjailijahaastattelun ohella asiantuntevan yhteenvedon *Amerikan Psykon* herättämästä hysteriasta.

Kohu alkoi ennen kuin romaani oli edes ilmestynyt. Ison ennakon maksanut kustantaja ei uskaltanut julkaista teosta. Feministit olivat saaneet vainun kirjan sisällöstä ja soittelivat yrityksille, joiden tuotemerkki mainittiin teoksessa – ja niitä oli paljon. Kirjailija ja kustantaja saivat tappouhkauksia. Tämä tapahtui vapauden valtakunnassa kolme vuotta sen jälkeen, kun Iranin uskonnollinen johtaja oli luvannut *Saatanallisten säikeiden* kirjoittajan päästä palkkion.

Mainoksen uhrina olin lukenut Ellisin esikoisen *Alta nollan*. "Tästä romaanista äiti sinua varoitti. Jim Morrison olisi ylpeä", kannessa uhottiin. Romaanista ei jäänyt mitään mieleen. (Luen sitä uudestaan – liikaa henkilöitä, eikä tyttöjä erota pojista, henkilöitä toisistaan. Pakko silti suorittaa. Samat tyypit tekevät comebackin romaanissa *Kalliit yöt*.)

Kuvitteelliset sarjamurhaajat kiinnostivat silloin ja kiinnostavat yhä melkein yhtä paljon kuin partakoneen käyttöohjeet, minua siis. (Etenkin *Uhrilampaiden* jälkeen. Tosin taisimme nähdä sen vasta palattuamme

² Joan Didion teki aikanaan muotokuvat Jim Morrisonista ja Nancy Reaganista. Oliko Didion pillipiipari, joka johdatti Garyn veljen jyrkänteeltä alas?

Portugalista, en muista.) Matkakumppani oli myös tarkka siitä, miten naiset esitetään ja miten heitä kohdellaan kirjoissa ja elokuvissa.

Heitin siis *Rolling Stonen* hotellihuoneen lattialle ja Ellisin romaanin mielestäni ikuisiksi ajoiksi.

Niin uskoin. Pää tyynyssä ja jalat tukevasti pilven päällä.

Adrian Volkov: Aleksandr Puškinin ja Georges d'Anthèsin kaksintaistelu

KUVITELLAAN KAVERI nimeltä Mikael. Kun yön taskut on käännetty nurin, hän juo pullon käsidesiä: muutakaan alkoholipitoista ei talosta löydy. Seuraava päivä on kauhujen karnevaali. Sitä seuraavana, sairaalassa, on valaistumisen vuoro. Moni kohtalotoveri on Mikaelia huonom-

massa kunnossa. Yksi tarvitsee rollaattoria; toinen tarvitsisi, vaan ylpeys ei anna myöten. Hän ottaa tukea seinästä.

Kun aamupalatarjottimen voi itse viedä pöytään, saa kiittää suojelusenkeliiän.

Mikael ymmärtää, että tämäkin on elämää. Sorrettuja ja solvattuja tosi-tv:nä, livevideo kuolleesta talosta. Kun empatian oppitunti päättyy, aika käy kuitenkin pitkäksi. Odotetaan lääkitystä, odotetaan ateriaa. Ei ole muuta tekemistä kuin maata, polttaa tupakkaa ja laahustaa käytävällä siinä välissä.

Laahustaessaan Mikael bongaa kirjojen kierrätysshyllyn. Hän löytää tutun kirjan, empii ja palaa huoneeseensa päätänsä puistellen, itsekseen mutisten. Seuraavalla tupakkareissulla Mikael antaa periksi. Mitä menetettävää hänellä on?

Mikael vie petiin pokkarin, Hannu Mäkelän Finlandia-palkitun *Mestarin*, joka kertoo Eino Leinon viimeisistä päivistä.

Mikael ei pitänyt kirjasta sen ilmestyessä 1995, mutta nyt, hämmentävää kyllä, hän löytää teoksesta jopa huumoria. Etenkin alku, jossa kansallisrunoilija pohtii, miten selvitä veloistaan, osuu ja upottaa. Joku muukin on ollut samassa jamassa! Niin ikään Leinon suunnitelmat – viikkoja tai päiviä ennen kuolemaa – *Elämäni kuvakirjan* venyttämisestä kymmenosaiseksi, tyyliin Iijoki-sarja, ovat hulvatonta luettavaa. Runoilija suunnittelee myös uuden Leino-näyttämön perustamista (Leino on E-koodin tyttönimi, mikä huvittaa Mikaelia suuresti). Eikka haluaa tuoda teatteritaiteen Nuppulinnaan. Siellä yleisö saattaisi jopa *kuulla* näyttelijöiden vuorosanat, toisin kuin Seurasaassa.

Runoilija on ottanut opikseen Helka-näyttämön fiaskosta. Jos joku vain rahoittaisi projektin! Ehkä Moppe³ saisi kerättyä kolehdin?

Parasta romaanissa on silti, ehdottomasti, yksi nimi, joka alkaa toistua sen sivuilla . . . Puškinin kruunuprinssin, venäläisen kirjallisuuden pahimman pojan nimi.

Puškin oli tullut tiensä päähän: hän koki olevansa ansassa, oli nöyryytetty, lyöty; kaksintaistelu d'Anthèsin kanssa näyttäytyy tässä valossa vain pitkän väsytyksen huipentumana.

KRUUNUPRINSSI KUOLI niin ikään kaksintaistelussa, mutta hänen uransa ei ollut hiipumaan päinkään. Prinssillä oli suuria suunnitelmia, joita hovi ja keisarin kurinpito eivät olleet ehtineet näivettää. Hän halusi sotimisen sijaan keskittyä kirjoittamiseen, vaikka menestyi päivätyössäänkin hämmästyttävän hyvin. Prinssin rinnalla jopa pahamaineinen englantilainen keikari Lordi "Byron-parka" oli "kurja henkilöstöupseeri, joka huolehti rahoista ja tarvikkeista".

Niin prinssin elämäkerran kirjoittaja Laurence Kelly totesi. Puškinin vertaaminen Byroniin ei toimi majesteetin eduksi:

Englannissa Byron, jota Puškin ihaili ja joskus jäljitteli, oli lyhyen ajan, ennen kuin yhteisö kääntyi häntä vastaan, onnistunut olemaan sekä kirjallinen suuruus että seurapiirileijona; Puškin havaitsi nyt, ettei hän ollut kumpakaan.

³ Moppe ei tässä tarkoita Hannu Mäkelää, vaan Leinon muusaa, kaipuun kohdetta ja eläkerturia L. Onervaa.

Eksyinkö taas aiheesta? Palataan katkolle ja Mäkelän Leino-kirjaan. Moppe väittää, että Eino ajatteli viime päivinään prinssiä. ”Löysäläisen laulun” laatija oli kuulemma joskus kääntänyt tämän runon. Saattaa olla – mistä minä tiedän? Ei tiedä nettikään. Raapaisten jalalla maata ja kumarran, sillä sepite antaa muillekin, minut mukaan lukien, vapaat kädet sormeilla prinssin tekstiä.

Käännän englannista, kun en venäjää osaa. Sana jos toinenkin saattaa mennä päin seiniä, mutta eivät Mopenkaan tuotannossa (sana-taiteesta puhuttaessa) tiiviys ja täsmällisyys ole aivan MM-tasoa.

Esipuhe on sekä ensimmäinen että viimeinen asia kirjassa: sen tarkoitus on joko selittää kirjan tavoitteita tai oikeuttaa se ja vastata arvostelijoille. Mutta yleensä lukija ei ole kiinnostunut moraalisisista päämääristä tai journalistien hyökkäyksistä eikä näin ollen lue esipuheita. Tämä on sääli, etenkin tässä maassa. Yleisömmme on edelleen niin nuorta ja höllämielistä, ettei se tunnista faabelia, jonka lopussa ei ole opetusta. Ei se odota vitsejä, sillä ei ole ironian tajua; se on sanalla sanoen huonosti koulutettua. Se ei vielä tiedä, että kunnianloukkaukset eivät kuulu kunnon yhteiskuntaan⁴ eivätkä kunnon kirjaan . . . nykyaikainen äly on kehittänyt terävämpiä aseita, miltei näkymättömiä ja silti kuolettavia, jotka imartelun viitan alta lyövät ylivertaisen ja lopullisen iskun...

⁴ Prinssi levittää tässä opinkappaletta: ”Tehkää niin kuin minä sanon, älkää niin kuin teen.” Toinen saman aatteen apostoli tulee vastaan seuraavassa kappaleessa.

Ei pitäisi iskeä. Pitäisi tehdä jotain myönteistä, rakentavaa, niitä Instagramista tuttuja hyviä juttuja. Niin Haava neuvoi postikortissa, jonka antoi läksiäislahjaksi.

Mutta toisinaan kiivailu kantaa hedelmää. Postikortin antaja totesi, ihan livenä, että olimme katsoneet ”pelkästään hyviä” tv-sarjoja. Makua ja näkemystä ei synny, ellei tunnista paskaa. Olisi painanut *sen* postikorttiin, niin saattaisin yhä pitää muistoa esillä.

”Tiedättekö, prinsessa”, sanoin vähän harmissani, ”ettei katuva rikollista koskaan pidä torjua: hän saattaa epätoivoissaan tehdä jotain tuplaten rikollista . . . ja sitten . . .”

KRUUNUPRINSSIN NIMI on Mihail Lermontov.

Nimi viuhui Mikaelin hilseen yli, kun hän luki *Mestarin* viime vuosisadalla, mutta nyt, viidettä tai kuudetta kertaa katkolla, hän tietää kenestä puhutaan. Muistikatkojen paikkaaminen on silti suotavaa.

Mikael avaa Wikipedian — *en anglais, bien sûr, mon Prince!* — ja kertoo häirikön elämänvaiheet. Hän innostuu niin, että on pudota sängystä.

Jos Mikael on Hietaniemen uimaranta, Lermontov oli Sahara. Veli venäläinen teki sen, mistä ympäristö Mikaelia syyttää, uudestaan ja uudestaan ja uudestaan.

Hänen rakkauden kaipuunsa, romanttisen tai muunlaisen, oli epätavallisen voimakas. Mutta voimakkaita olivat myös pettymykset. Lermontov nieli loukatun kunniansa; ja niin äkkivääriä kuin olikin, hän ei ikinä unohtanut tai antanut anteeksi . . .

Siinä sinulle, säälimätön Elina! Katuvaa rikollista ei pidä torjua!

En unohda enkä anna anteeksi.

Ja muita kertomuksia.

TIPOITTAIN SUOSTUN muistamaan yksityiskohtia viimeisestä sananvaihdostamme. E-koodi huusi niin, että baarimikko puuttui tilanteeseen: "Tää pitää nyt lopettaa. Meillä on muitakin asiakkaita. Siirrytte ulos jatkamaan, jos on aivan pakko." Ja mehän siirryimme. Baarissa ei ollut kattoterassia; tupakalla oli käytävä alakerrassa. Ulkoa tullessamme rouva löi takaraivoni hissien seinään:

"Meistä ei *ikinä* tule paria! Et sä ymmärrä?"

Muistin palaillessa alkaa myös ymmärrys kehittyä. Pitäisikö ihmisen oikeasti uskoa, mitä hänelle sanotaan?

Tosiasiat eivät ole kivoja. Katko kutsuu taas. On korkea aika vieroittautua epäpyhästä kolminaisuudesta, jonka Haava ja laastarit muodostavat. Onneksi kuurin voi käydä myös kotoa käsin, etänä, jos tahto on kyllin kova. Loma sattuu juuri sopivaan rakoon: on varaa tuijottaa peiton alta Elbrus-vuorta.

"Unelmieni aika on ohi", Lermontov kirjoitti suuren rakkautensa siskolle.

Tarvitsen aineellisia iloja, kouriintuntuvaa onnea, jonka voi ostaa rahalla.

Robert Schwede: Runoilija Mihail Lermontov kuolinvuoteella

Lähetäjä: Mikael

Lähetetty: Friday, July 14, 2023 7:57:01 AM

Vastaanottaja:

Aihe: Väliaika

Huomenta!

Ajattelin ensin laittaa kuvan mun "Onnellisuuspäiväkirjan" (tyttäreltä saatu lahja) sivusta, mutta ehkä kirjoitan yksin tein asian luettavampaan muotoon.

Elina soitti eilen. Tero oli nähnyt hänet baarissa ja soittanut minulle. Sovimme Teron kanssa, että hän kertoo Elinalle terveisiä. Pian Tero soitti takaisin ja sanoi, ettei mennyt ihan putkeen. Olen Elinan mukaan "vainooja, joka on luonut Facebookiin valeprofiilin" ja sitä rataa.

Vähän ajan kuluttua Elina tosiaan soitti itse. Mitä kuuluu, aloitin. Olen kuulemma "vainooja". Niin oletkin, hän sanoi, sauhusi valeprofiilista. Minulla oli ollut se jo ennestään, Venäjä-trollien trollaamista varten alun perin, mutta puhuin kuuroille korville. Ja sitten, hän sanoi pöyristyneenä, olin lähettänyt "jonkun *tyypin* kertomaan minulta terveisiä". Olen "ihan vitunmoinen takertuja". Enkö ymmärrä, että *ei on ei*? Ei siitä ole kyse, aloitin. Hän keskeytti, oli "blokannut" minut joka alustalla ja niin edelleen. Yritin selittää. Kun olimme nähneet liukuportaissa, hän ei ollut vaikuttanut vihaiselta ja oletin tilanteen muuttuneen nyt kun en enää dokannut. "Tilanne ei ole muuttunut", hän sanoi. "Sä oot hyvä tyyppi mutta ihan vitunmoinen takertuja." Kerran korotin ääntäni: KUUNTELE. Hän jopa vaiken hetkeksi mutta jatkoi heti samaa saarnaa.

Puhelu päättyi seuraavasti:

ELINA: Älä ota muhun mitään yhteyttä enää millään tavalla. Onko selvä?

MIKAEL: O.

(Tauko. Elina sulkee puhelimen.)

Asia tuli selväksi. Olen loukannut häntä, kun olen antanut kohdella itseäni huonosti, ja tästä hyvästä hänen on kohdeltava minua entistäkin huonommin. Lapseni äiti seurasi samaa logiikkaa. Kierrokset nousevat kaiken aikaa.

Yksi episodi illan tapahtumissa hymyilyttää minua yhä.

Elina uhkasi heittää Teroa tuolilla, jos tämä sanoisi "vielä sanankaan siitä Mikaelista".

Mukavaa viikonloppua!

M

SURU KATKAISI ILOSANOMAN

"HÄN OSUI MONESTI naulan kantaan kieroutuneella huumorillaan. Olisin toivonut, että hän olisi ripotellut enemmän outoa Lanegan-huumoria kirjaansa", Sub Popin toimitusjohtaja Megan Jasper sanoo. Hän puhuu Mark Laneganin muistelmateoksesta *Sing Backwards and Weep* (2020, suom. 2021).

Samaa mieltä oli kuulemma Dinosaur Jr:n J. Mascis. Häntä Lanegan kutsuu kirjassaan penninvenyttäjäksi.

"Huumoria löytyy sieltä täältä", Jasper jatkaa, "esimerkiksi sanaharkasta Liam Gallagherin kanssa, mutta sitä saisi olla enemmän." Totta

– Laneganin muistelo on lohduttomin addiktiokuvaus, jonka olen lukenut. No joo, Tove Ditlevsenin *Aikuisuus* on kyllä vielä pahempi.

Laneganin muistelman ylittää synkkydessä kevyesti Hubert Selbyn Jr:n romaanin *Unelmien sielunmessu* (1978, suom. 1985) ja siitä tehdyn elokuvan (2000). Tämä ei ole ansio. Selbyn tekstistä paistaa myötätunto kaikkia kovan onnen satureita kohtaan, kun Lanegan vetää itseinhossaan överit.

Kurt Cobainista erinomaisen elämäkerran kirjoittanut Charles R. Cross sanoo tuoreessa haastattelukirjassa, ettei voi suositella Laneganin muistelmaa kenellekään.

Greg Praton laatima "suullinen historia" *Lanegan* (2023) antaa lisävalaistusta siihen, miten tässä näin kävi. Kirjasta käy ilmi yhä uudelleen, että entinen Screaming Trees - ja Queens of the Stone Age -vokalisti ja ennen muuta vaikuttava sooloartisti Mark Lanegan (1964 – 2022) oli äärimmäisen kriittinen itseään ja tuotantoaan kohtaan. Ja kantoi, Jasperin mukaan, niskassaan melkoista lastia häpeää.

Häpeän alkuperää voi muistelman- ja haastattelukirjojen perusteella arvailla (heroiinikoukku, kotitausta). Kun häpeän ja kohtuuttoman itsekritiikin kylkeen lätkeäistään raudanluja näkemys siitä, mitä haluaa, ja toisaalta epävarmuus omista kyvyistä, voi ihmetellä, miten Lanegan onnistui – vastoin kaikkia ennusteita – elämään niinkin pitkään, pidempään kuin kukaan Seattle-bändien keulakuvista, paria poikkeusta lukuun ottamatta.

+

VASTAUS PIILEE EHKÄ yhteistyössä. Lanegan osallistui lukuisiin musiikillisiin projekteihin ja sai sitä kautta hetkellisen vapautuksen oman itsensä tyranniasta. Häntä tuuppivat eteenpäin ja auttoivat ihmiset, joista osa on saanut äänensä kuuluviin Praton kirjassa.

Se on ajoittain oikein hauska, joskin loppua kohden alkoi suru painaa ainakin tätä kuulijaa. (Olen jäävi arvioimaan Laneganin tuotantoa tai mitään hänestä kirjoitettua. Kärsin samasta kompleksista kuin ”yöportieeri”, joka oli Kurt Cobainin Laneganille antama lempinimi. Se löysi tiensä jopa tämän hautakiveen.)

Wikipediassa luki vielä taannoin, että Lanegan oli ollut ennen kuolemaansa kymmenisen vuotta kuivilla. Tieto on nyt poistettu. Minä poistin sen. Kuplan puhkaisi hieman yllättäen Lanegan itse covid-muistelmassaan *Devil in a Coma* (2021). Hän popsi oksikodonia ja bentsoja kuin namusia, kuulemma.

Herran elämäntilanteen kuolemaa edeltäneinä vuosina tiivistää osuvimmin entinen Red Hot Chili Peppers -kitaristi Josh Klinghoffer. (Hän soitti rumpuja yhdellä Laneganin keikalla – *Stoned and Dusted* 2019 – Joshua Treen kansallispuistossa. Katso ”Strange Religion” Youtubesta!)

"Kuulin aina", Klinghoffer kertoo, "että joo, Lanegan on ollut kuivilla kolme vuotta. Ja seuraavan kerran, kun kuulen hänen nimensä: 'Jumankauta! En usko, että kaveri on nukkunut kuukauteen!' Ja joskus kuuli, että tiedot olivat vanhentuneita."

Praton kirja päivittää tilanteen niin ajan tasalle kuin nykyoloissa on mahdollista. Laneganin leski vaikenee vuodentakaisesta kuin kuuluisa edeltäjänsä Mary Hemingway.

Jokainen kuulija tai lukija voi tehdä liitännät omassa päässään niin kuin parhaaksi katsoo. Niin kirjan kertojatkin tekevät.

”Tulen aina olemaan tarina”, Benicio Del Toron esittämä hahmo sanoo elokuvassa *Sicario: Day of the Soldado* (2018).

”Nyt olen vain eri tarina.”

Ja kyllä: tämän viittauksen avaamiseksi on katsottava sekä *Sicario* (2015) että sen jatko-osa.

Antoisaa elokuvailtaa!

Greg Prato: Lanegan. Äänikirja. Audible 2023.

Kustantaja tallensi suoratoistopalveluun kirjoittajan laatiman soittolistan. Tämä ei itse osannut, sivari kun oli. Alla kirjoittajan somepäivitys, jossa hän selittää jokseenkin kiistanalaisen kappaleen mukaanottoa. – Toim. huom.

Sofi Annan Dessous

5 t · Spotify · 🌐

"Date Rape" on listalla, koska kuvan henkilö ensitapaamisella nosti puhelimen korvalleen ja kuunteli koko kappaleen. Mielleyhtymä johtui hänen lausumastaan: "Jos laitatte mun lasiin huumeita, niin laittakaa sitten niitä hyviä huumeita."

I Am the Wolf Lyrics & Writings

Preface by John Cade
Foreword by Huey

At the behest of the Khmer Rouge of Mark Lanegan fans, I have edited this review to indicate that "I Am the Wolf" is the greatest book ever written. Everything is here. Actually, this collection of lyrics and writings by the greatest singer of his generation (and I mean it) is the Mother of Everything. You name it: addiction, death, heartbreak, lust, violence, premonitions of doom... Can't you hear me knocking? I need a holiday from Cambodia! A place where the leeches won't get to Dark Mark, or The Ginger-bearded Bastard, as he was known to the ladies from Oasis during the Lollapalooza tour. (It was said he didn't want to hang out with them.) On a more serious note, having been granted some sobriety, I could appreciate the lyrics to "Old Swan," the last song on Mr Lanegan's latest album. And there's a lot of humor, too. My soul is not worth saving.... but now that I've changed my rating from four to five, will you please hand me the keys to the Kingdom? By the way, is that a lyric to an actual song, and if so, where can I find it? How's it going to be, fangs?

1 like

READING PROGRESS

- Started Reading [Add a date](#)
- September 23, 2017 - Shelved
- September 23, 2017 - Finished Reading

Tuutko tänään hakee
noi kamas?

Ok.

Monelta tuut? Vien ne
tohon alaovelle.

Mä ilmoitan sitten.

Olen nyt lähössä.
Laitan viestin kun olen
lähellä pysäkkiä.

Olen pysäkillä. Kävelen
hitaasti.

Siel o.

15.19

Edellinen sivu: Viimeinen vuorovaikutus, vuosi eron jälkeen. Haavan sanat harmaalla, Mikaelin vaaleansinisellä pohjalla.

Res ipsa loquitur.